

Utbildningsinspektion i Karlsängskolan

Grundskola årskurserna 7–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Nora och besökt Karlsängskolan den 18 och den 19 mars 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: Kunskaper, Normer och värden samt Ledning och kvalitetsarbete. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Karlsängskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Karlsängskolan intervjuades elever, föräldrar, lärare och rektorerna. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i skolan utgör underlag för bedömningen.

Rektorerna har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Karlsängskolan	Antal elever
Grundskola	470

Källa: Skolans statistik

Karlsängskolan är belägen i centrala Nora. I anslutning till skolan finns en idrottsanläggning med bl.a. idrottshall och bad. Skolan består av flera byggnader, men det är i huvudbyggnaden som det mesta av undervisningen sker. I Karlsängskolans rektorsområde ingår förutom grundskola även särskola för årskurserna 7–10. En av grundskolans rektorer är också rektor för särskolan årskurserna 7–9 (10). Särskolans verksamhet behandlas i en egen rapport.

Skolan har två rektorer som har ansvar för olika sakfrågor inom skolan. Skolans personal och elever är indelade i tre arbetslag. Varje arbetslag består av skolans alla tre årskurser.

Skolan har en s.k. ”resursenhet, Specialen” där elever kan få stöd i engelska, matematik och svenska i första hand men grupper finns även för andra (teoretiska) ämnen. Till skolan hör också två särskilda undervisningsgrupper, ”Fröhuset” och ”Verkstan”, belägna ca två kilometer från skolan.

Helhetsbedömning

Karlsängskolan uppvisar lägre resultat än genomsnittet för riket på de flesta av de statistikmått som den officiella statistiken över elevernas kunskapsresultat redovisar. I två avseenden visar skolan dock upp bättre resultat än rikets genomsnitt. Det gäller andelen elever med fullständigt slutförklarad utbildning och andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan.

Skolan har prioriterat satsningar på att göra klasser med 20 till 22 elever. Det finns ett väl utbyggt system för att erbjuda elever särskilt stöd i ämnena engelska, matematik och svenska. Skolan gör få systematiska uppföljningar av elevernas resultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Individuella utvecklingsplaner upprättas i samband med utvecklingssamtalen. De intervjuade eleverna känner dock inte till att de har en individuell utvecklingsplan och enligt de intervjuade lärarna betyder den individuella utvecklingsplanen inte någonting för eleverna i det dagliga arbetet.

De ovan uppräknade prioriteringarna och valen som skolan gjort kan tolkas som att skolan har utvecklats till en s.k. treämnesskola. Skolan har satsat resurser på att följa upp elevernas kunskapsutveckling i ämnena engelska, matematik och svenska och det är också i dessa ämnen som skolan koncentrerat sina insatser när det gäller att ge särskilt stöd till elever. Elevernas kunskapsresultat när det gäller meritvärde respektive andel behöriga till gymnasieskolan skulle kunna vara en följd av dessa satsningar. På motsvarande sätt tyder elevernas kunskapsresultat i andra ämnen på att skolans uppföljning av kunskapsresultaten i dessa ämnen behöver förbättras och att den individuella utvecklingsplanens betydelse för elevernas lärande bör öka. Skolan behöver också analysera elevernas kunskapsresultat utifrån fler aspekter, t.ex. kön och etnicitet. De analyser och slutsatser som inspektörerna förutsätter att skolan genomför enligt ovan bör också utgöra underlag för skolans kvalitetsredovisning.

Elever och de intervjuade föräldrarna upplever i huvudsak skolan som en trygg miljö. Det finns också en studiemiljö som enligt lärare och elever är lugn och trygg. Lärarna säger att det känns som eleverna är mer trygga i relationen till lärarna nu än innan skolans satsningar på värdegrundsarbete startats. De intervjuade föräldrarna uttrycker stort förtroende för skolans arbete mot ”mobbing”. Det finns dock delade meningar hos eleverna om huruvida de vuxna ser när något händer och därmed har möjlighet att agera. Skolan har upprättat både ordningsregler och en lika-behandlingsplan, men inget utav dessa dokument uppfyller fullt ut författningarnas krav.

När det gäller det pedagogiska arbetet menar rektorerna att det varierar beroende på lärare, även om det generellt finns en ”traditionell” syn bland lärarna på hur

lärandet bör gå till. Enligt eleverna skiljer undervisningens genomförande i viss mån mellan lärare, men undervisnings- och redovisningsformer varierar inte i någon högre utsträckning. Inspektörerna ser vid inspektionstillfället få tecken på att det förekommer exempelvis tematisk eller ämnesövergripande undervisning. I Karl-sängskolan finns i viss utsträckning forum för att samverka mellan lärare, men skolan bör skapa fler möjligheter för lärarna att samverka för att eleverna ska nå utbildningsmålen. Ytterligare ett exempel där samarbetet inom skolan behöver förbättras, förutom för ämnesövergripande undervisning, är vid upprättande av åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd.

I anslutning till undervisningens genomförande behöver skolan också utveckla formerna för hur undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet, liksom i högre utsträckning anpassa undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov. Inspektionen visar också att eleverna måste ges tillfälle att vara mer delaktiga när skolans verksamhet utvärderas, t.ex. i arbetet med kvalitetsredovisningen.

Skolans rektorer uppfattas av elever och lärare som synliga i och förtrogna med verksamheten. En ledningsorganisation med tydligare ansvarsfördelning rektorerna emellan behövs dock för att stärka verksamhetens utveckling mot de nationella målen. Då det endast är en person som kan ha rektorsfunktionen mot enskild elev måste rektorernas ansvarsfördelning tydliggöras så att blir klart för varje elev vem som är den enskilde elevens rektor.

Förutsättningarna i form av tid och materiel för utbildningens genomförande bedömer inspektörerna som goda. Den undervisande personalen har i hög utsträckning utbildning för den undervisning de bedriver. Eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden och valmöjligheter i enlighet med författningarna. Eleverna har också tillgång till utrustning och lokaler i tillräcklig utsträckning. Det finns dock avgifter som inspektörerna bedömer strider mot bestämmelserna.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolan genomför inte en systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 9 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolans ordningsregler har inte utarbetats under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare (6 kap. 8b § grundskoleförordningen).
- Skolans kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 och 4 §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- För eleverna är rektorsfunktionen delad (2 kap. 2 § skollagen).
- Utbildningen är inte avgiftsfri för eleverna (4 kap. 4 § skollagen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

4 (18)

- Skolan bör förbättra utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än engelska, matematik och svenska så att nya metoder kan prövas och utvecklas.
- Skolan bör förbättra informationen till elever och vårdnadshavare om den individuella utvecklingsplanen och dess syfte.
- Skolan bör utveckla sina rutiner för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygsättning.
- Skolan bör skapa bättre möjligheter för lärarna att samverka för att eleverna ska nå utbildningsmålen.
- Skolan bör klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har.
- Skolan bör utveckla formerna för hur undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet.
- Skolans åtgärdsprogram bör förbättras.
- Skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1. Resultatmått för åren 2005–2007 för elever i årskurs 9 i Karlsängskolan i förhållande till riket.

	Resultatmått för elever i årskurs 9					
	Karlsängskolan			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärde	194	199	200	206	206	207
Andel (procent) med fullständigt slutbetyg	78	78	78	75	76	76
Andel (procent) behöriga till gymnasieskolan	89	94	91	89	89	89

Källa. Skolverkets officiella statistik

Tabell 2. Resultatmått för åren 2005–2007 för pojkar, flickor samt elever med utländsk bakgrund i årskurs 9 i Karlsängskolan och i riket.

	Resultatmått för elever i årskurs 9					
	Karlsängskolan			Riket		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Genomsnittligt meritvärde, pojkar	182	194	185	196	196	197
Genomsnittligt meritvärde, flickor	209	204	214	217	218	219
Genomsnittligt meritvärde, elever med utländsk bakgrund	155	164	... ¹	189	190	191

Källa. Skolverkets officiella statistik

Kommentar:

Vid en jämförelse med riket framkommer att det genomsnittliga meritvärdet² för årskurs 9 i Karlsängskolan är lägre, vilket framgår av tabell 1. Resultaten har dock förbättrats över tid och avvikelsen har minskat i jämförelse med riket. Andelen elever med fullständigt betyg respektive andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan är överlag högre i jämförelse riket.

Eleverna i Karlsängskolan har, enligt Skolverkets analysverktyg SALSA³, ett utbildningsresultat för åren 2005–2007 som är påtagligt lägre än det modellberäknade värdet. År 2007 är SALSA-värdet – 5. Även SALSA-värdena har dock förbättrats mellan de jämförda åren.

På samma sätt som för riket som helhet har pojkar i Karlsängskolan lägre meritvärde än flickor och elever med utländsk bakgrund lägre meritvärde än elever med svensk bakgrund, vilket framgår av tabell 2.

I Karlsängskolan har flickors genomsnittliga meritvärde påtagligt förbättrats över tid medan meritvärdet för pojkar påtagligt försämrats. Avvikelsen i meritvärde för pojkar i jämförelse med riket är -12 år 2007. Motsvarande avvikelse för flickor är -5 meritpoäng. Då det inte finns liknande officiell statistik att tillgå för elever med utländsk bakgrund i Karlsängskolan för år 2007 vill inspektörerna peka på de anmärkningsvärt låga värdena för åren 2005 och 2006 som framgår i tabell 2. Avvikelsen i meritvärde för elever med utländsk bakgrund i jämförelse med riket är -34 år 2005 och -26 år 2006.

¹ Genomsnittligt meritvärde för elever med utländsk bakgrund finns inte redovisat för år 2007 i Skolverkets officiella statistik.

² Meritvärdet räknas fram genom att bokstavsbetygen översätts till siffror där MVG ger 20, VG 15 och G 10. Därefter räknas de 16 bästa betygen samman och ger det så kallade meritvärdet. En elev som har minst 16 betyg kan alltså ha högst 320 och minst 160 poäng i meritvärde.

³ Modellberäkningen i SALSA tar hänsyn till olika bakgrundsfaktorer som föräldrarnas utbildning, andel elever med utländsk bakgrund och fördelning pojkar/flickor i kommuner och skolor.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att det görs få uppföljningar av elevernas resultat utöver ämnena engelska, matematik och svenska. Skolan har ett system för att följa upp elevernas kunskapsresultat i alla ämnen som är under uppbyggnad. Det finns dock få exempel på att lärarna använder kunskapen om resultaten för att systematiskt pröva och utveckla undervisningsmål och metoder i förhållande till styrdokumentens krav. Utvecklingssamtal genomförs en gång per termin. Enligt de intervjuade föräldrarna och eleverna är utvecklingssamtalen informativa, men det finns bland de intervjuade eleverna och föräldrarna en osäkerhet kring om samtalet är relaterat till nationella mål.

De intervjuade eleverna känner inte till att de har en individuell utvecklingsplan och enligt de intervjuade lärarna betyder den individuella utvecklingsplanen inte någonting för eleverna i det dagliga arbetet. Inom området finns följande förbättringsbehov:

Uppföljning av resultaten i alla ämnen

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället. Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

I Karlsängsskolan görs få utvärderingar av elevernas resultat i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Ett system för att följa upp elevernas kunskapsutveckling är under uppbyggnad, men det finns ingen samlad bild av elevernas kun-

skapsresultat.

Inspektörerna bedömer att skolan bör förbättra utvärderingen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än engelska, matematik och svenska så att nya metoder kan prövas och utvecklas.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna. I Skolverkets allmänna råd angående den individuella utvecklingsplanen beskrivs syftet med planen bl.a. vara att ge eleven ökad kunskap om och inflytande över det egna lärandet och den egna utvecklingen, ge eleven möjlighet att ta ansvar för och påverka sina studier och att stärka elevens och vårdnadshavarens delaktighet i den individuella planeringen.

På Karlsängskolan upprättas individuella utvecklingsplaner för eleverna i samband med utvecklingssamtalen, men vare sig de intervjuade eleverna eller föräldrarna känner till att eleverna har individuella utvecklingsplaner. De intervjuade lärarna uppger också att den individuella utvecklingsplanen inte betyder någonting för eleverna i det dagliga arbetet. Enligt lärarna är det de "som håller koll på vad eleverna behöver utveckla i sitt lärande".

Inspektörerna bedömer att skolan bör informera elever och vårdnadshavare om den individuella utvecklingsplanen och dess syfte.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevens kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att lärarna överlag gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper. Lärarna har ett samarbete med varandra när det gäller rättningen av nationella prov och de nationella ämnesproven används som stöd för betygssättningen. Betyg sätts och betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

De intervjuade eleverna upplever också att lärarna gör rättvisa bedömningar och att lärarna sätter rättvisa betyg. Inom området finns följande förbättringsbehov:

Användande av nationella ämnesprov och betygssättning utifrån all tillgänglig information

Enligt grundskoleförordningen ska ämnesprov i svenska, engelska och matematik användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Läraren ska vid betygssättningen, enligt läroplanen, utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanen och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

Vid skolan finns påtagliga skillnader mellan elevernas slutbetyg och resultaten vid de nationella ämnesproven. Eleverna får statistiskt sett påtagligt bättre slutbetyg än vad som framkommer vid de nationella ämnesproven. Detta gäller framförallt i matematik men också i engelska och svenska. Karlsängskolan saknar ett systematiskt samarbete med andra grundskolor för att kvalitetssäkra betygen.

Inspektörerna bedömer att skolan bör utveckla sina rutiner för att säkerställa en likvärdig bedömning och betygssättning.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att undervisningen är allsidig och saklig samt att skolan har samverkan med arbetsliv och närsamhälle. Vad det pedagogiska arbetet i klassrummen har som utgångspunkt och hur det är upplagt varierar dock mellan lärare och det är inte alltid läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot utgör grunden för undervisningen. Inom området finns följande förbättringsbehov:

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska läraren samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen.

I Karlsängskolan finns i viss utsträckning forum för att samverka mellan lärare. Exempelvis anordnas konferenser och lärarna samarbetar vid bedömning av nationella prov. Det finns dock få tillfällen för lärarna att diskutera och planera hur man kan samverka för att eleverna ska nå utbildningsmålen.

Rektorerna menar att det pedagogiska arbetet varierar beroende på lärare och att lärarna har olika syn på hur man ska arbeta i klassrummet. Enligt rektorerna finns det bland lärarna en "traditionell" syn på hur lärandet bör gå till.

Enligt de intervjuade eleverna är samarbete mellan ämnen och lärare sällsynt. Eleverna uppger i intervjuer att det i viss mån skiljer mellan lärare, men att undervisnings- och redovisningsformer inte varierar i någon högre utsträckning.

Inspektörerna bedömer att skolan bör skapa möjligheter för lärarna att i högre grad samverka för att eleverna ska nå utbildningsmålen.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Det är inte tillräckligt att i undervisningen förmedla kunskap om grundläggande demokratiska värderingar. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet. Genom att delta i planering och utvärdering av den dagliga undervisningen och få välja kurser, ämnen, teman och aktiviteter, kan eleverna utveckla sin förmåga att utöva inflytande och ta ansvar.

I Karlsängskolan uppger både elever och föräldrar att de har liten kännedom om målen för utbildningen. De intervjuade eleverna känner till att det finns betygskriterier men känner inte till kursplanernas mål. Några elever drar sig till minnes att de fått "lappar i engelska, matematik och svenska". Föräldrarna har vid något tillfälle fått information om målen. Föräldrarna tror inte att eleverna har kännedom om målen utan att det för eleverna är resultaten på de prov som lärarna ger som är det viktiga. De intervjuade eleverna uppger att de ges små möjligheter att delta i planeringen av undervisningen. Lärare uppger att det inte pågår något systematiskt arbete för att förbättra elevernas möjligheter till ansvar och inflytande över det egna lärandet.

Inspektörerna bedömer att skolan bör klargöra för elever och föräldrar vilka mål

utbildningen har. Inspektörerna bedömer också att skolan bör utveckla formerna för hur undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och förbereda eleverna för att aktivt delta i samhällslivet.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid utarbetas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning främst på att det inte finns ett samordnat arbete kring utredning av och insatser för att möta elevers behov av särskilt stöd. Skolans roll för att en elev når målen framgår inte heller tydligt av de granskade åtgärdsprogrammen.

Lärarna och eleverna menar dock att elever i behov av särskilt stöd får sådant stöd vid skolan. Inom skolan anordnas på flera sätt stöd för elever som har svårigheter i skolarbetet. I vissa ämnen anordnas nivågruppering av eleverna. Enligt de intervjuade eleverna är det möjligt att byta grupp. Vilken grupp man som elev tillhör är heller inte avgörande för vilket betyg eleven kan uppnå. Det finns också enligt de intervjuade lärarna en flexibel organisation vid skolan för att tillse att eleverna får det särskilda stöd de har rätt till. Inspektörerna har vid besök i undervisningsmiljön noterat att eleverna i hög utsträckning arbetar med samma uppgifter i respektive grupp och vill påpeka vikten av att skolan anpassar undervisningen till varje elevs förutsättningar och behov.

Inom området finns följande förbättringsbehov:

Åtgärdsprogram

Rektorn ska, enligt grundskoleförordningen, se till att behovet av särskilda stödåtgärder utreds om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet ut-

arbetas.

I Karlsängskolan upprättas åtgärdsprogram i normalfallet av den undervisande läraren i ämnet. Det har därför enligt personalen inträffat att en elev haft upp till fem åtgärdsprogram innan skolan i en elevvårdskonferens samordnat sina insatser för eleven. Det framgår inte av de vid inspektionen granskade åtgärdsprogrammen vilka utredningar som föregått upprättandet.

De åtgärdsprogram som inspektörerna tar del av i samband med inspektionen innehåller få uppgifter om vilka åtgärder skolan avser att vidta på organisations- och gruppnivå för att eleven ska nå målen. Det ansvar som skrivs in för skolan handlar i första hand om att ”peppa”, ”stötta”, ”påminna” och att tillhandahålla materiel.

Inspektörerna bedömer att skolans åtgärdsprogram bör förbättras.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att skolan i huvudsak upplevs som en trygg miljö av elever och föräldrar. Det finns också en studiemiljö som enligt lärare och elever är lugn och trygg. Skolan har ett aktivt värdegrundsarbete som är känt av eleverna. Skolan arbetar bland annat med det så kallade ”Olweus-programmet”, som är inriktat på att reducera mobbning, kränkande behandling och ”antisocialt” beteende. Skolan har också för eleverna i årskurs 7 ”livskunskap”, ett ämnesöver-

gripande inslag med bland annat värderingsövningar. Lärarna säger att det känns som eleverna är mer trygga i relationen till lärarna nu än innan skolan satsningar på värdegrundsarbete startats. Skolan har rastvakter som är synliga under rasterna. Det finns däremot delade meningar hos eleverna om huruvida de vuxna ser när något händer och därmed har möjlighet att agera. De intervjuade föräldrarna uttrycker stort förtroende för skolans arbete mot ”mobbing”. Inom området finns följande bristområden:

Ordningsregler

Enligt grundskoleförordningen ansvarar rektorn för att det finns ordningsregler för varje skola. Ordningsreglerna ska utarbetas och följas upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Skolans personal och rektorer har upprättat ordningsregler. Både elever, lärare och rektorerna uppger dock att varken elever eller föräldrar har medverkat när ordningsreglerna upprättats.

Inspektörerna bedömer att ordningsreglerna måste utarbetas och följas upp under medverkan av företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare.

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar. I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Karlsängskolan har upprättat en likabehandlingsplan. Planen saknar en specifik redovisning av verksamhetens behov samt uppgifter om hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Planen är inte känd av eleverna och inte heller i större omfattning av de intervjuade föräldrarna.

Då arbetet med likabehandlingsplanen inte är delegerat till skolorna, sker bedömningen av likabehandlingsplanen i den för kommunen övergripande rapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att eleverna erbjuds den garanterade undervisningstiden och att eleverna erbjuds valmöjligheter i enlighet med författningarna. Eleverna har praktisk arbetslivsorientering (prao) och uppger i intervjuer att de får bra informationen inför gymnasievalet. Eleverna har också tillgång till utrustning och lokaler i nödvändig utsträckning. Inom området finns följande bristområde:

Avgifter

Enligt skollagen ska utbildningen i grundskolan vara avgiftsfri för eleverna. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

Intervjuer med föräldrar, elever och rektorerna visar att Karlsängskolan har ett system som möjliggör för eleverna att åka på skolresa under skoltid men till en kostnad som finansieras via aktiviteter arrangerade av föräldrar. Dessa aktiviteter kan innebära att varje enskild elev i klassen ombeds, men inte tvingas, att exempelvis sälja varor där överskottet går till klassens planerade skolresa. I intervjuer med såväl elever som föräldrar framkommer tydligt att samtliga elever i klassen får åka med även om de inte aktivt deltar för att finansiera resan. Det finns dock föräldrar som ifrågasätter om skolan får göra så eftersom föräldrar av olika skäl känner sig utpekade då de inte kan delta med varken kontanta medel eller i av andra föräldrar arrangerade aktiviteter.

Rektorerna anser att skolan inte driver frågan utan att resan arrangeras av föräldrar

och inte i skolans regi. Inspektörerna noterar dock att resan sker under skoltid och att personal som följer med på skolresa enligt rektorerna gör detta i tjänsten.

Inspektörerna bedömer att det innebär ett kringgående av bestämmelserna om att utbildningen ska vara avgiftsfri att organisera skolresor på det sätt som beskrivits ovan. Utbildningen är därmed inte avgiftsfri för eleverna. Se vidare i den för kommunen övergripande rapporten.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att personalen i hög utsträckning har utbildning för den undervisning de bedriver. Personalen erbjuds också kompetensutveckling. Inspektörerna vill dock framhålla vikten av att skolan med viss regelbundenhet erbjuder kompetensutveckling i de föreskrifter som styr verksamheten. En av rektorerna har lärarutbildning och lång erfarenhet av skolan. Hon har varit rektor i två år och gått en förberedande rektorsutbildning. Vad gäller den andra rektorn se vidare i den för kommunen övergripande rapporten.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

16 (18)

- om lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg följs.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att det saknas en tydlighet i vem som är rektor för en specifik elev. De intervjuade eleverna och lärarna säger att de har två rektorer. Skolan har två rektorer som arbetar med olika sakfrågor inom skolan. Det råder också vid inspektionen viss osäkerhet om vem som är chef för personalen som arbetar i den s.k. "Specialen", skolans resursenhet. Rektorerna uppfattas dock av elever och lärare som synliga i och förtrogna med verksamheten.

Inom området finns följande brist- och förbättringsbehov:

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Skolan genomför och redovisar i sin kvalitetsredovisning i viss mån resultaten i förhållande till nationella mål. T.ex. redovisas resultaten från de nationella proven i årskurs 9 och i någon mån utvärderas också resultaten i dessa ämnen och i övriga ämnen. På skolan pågår som tidigare nämnts i denna rapport ett arbete för att tydligare följa upp elevernas kunskapsresultat.

Inspektörerna bedömer dock att skolan måste utveckla den systematiska uppföljningen och utvärderingen av kunskapsresultaten i förhållande till de nationella målen i årskurs 9 att omfatta samtliga ämnen.

Rektors förtrogenhet

Enligt skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna ska det finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Av förarbetena till lagen (proposition 1990/91:18) framgår att det ska finnas en ansvarig skolledare som svarar för den dagliga ledningen av utbildningen i skolan. Ett system med kollektivt ledarskap anses inte vara tillfyllest för att garantera de intressen som man vill värna. Ansvar ska därför, enligt förarbetena, läggas på en bestämd tjänsteman.

Rektorerna vid Karlsängskolan har delat upp arbetsuppgifterna mellan sig på ett sätt som gör att eleverna har två rektorer. Både elever och föräldrar upplever att eleverna har två rektorer och detta bekräftas också av lärare och rektorer.

Inspektörerna bedömer att då det endast är en person som kan ha rektorsfunktionen mot enskild elev måste rektorernas ansvarsfördelning tydliggöras så att blir klart för varje elev vem som är den enskilde elevens rektor.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet.

Inspektörerna grundar sin bedömning på att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet och i skolans kvalitetsredovisning. Samtidigt vill inspektörerna framhålla att skolan har upprättat en arbetsplan av vilken det framgår vilka områden skolan vill prioritera under det kommande läsåret. Arbetsplanen tar sin utgångspunkt i läroplanen och de lokala mål kommunen satt upp. Skolan upprättar också årligen en kvalitetsredovisning där arbetet till viss del utvärderas. Kvalitetsredovisningen ligger till grund för en revidering av skolans arbetsplan.

Inom området finns följande brist och förbättringsbehov:

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolan utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.

Karlsängskolan har ett i flera avseenden fungerande kvalitetsarbete. Med hänvisning till exempelvis de brister som finns i skolans kvalitetsredovisning bedömer inspektörerna dock att det finns utrymme att förbättra skolans kvalitetsarbete. En nödvändighet i arbetet med att eleverna ska nå kunskapsmålen är att skolan har information om elevernas kunskapsresultat, inte bara i ämnena engelska, matematik och svenska utan i fler ämnen. Inte heller är det tillräckligt att ha information på individnivå utan också för elevgrupper och skolan som helhet. Informationen är en utgångspunkt för att analysera orsakerna till vilka resultat eleverna når och därifrån utveckla och anpassa undervisning, stödinsatser och andra förutsättningar för lärandet.

Inspektionen visar att skolan inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete där man med utgångspunkt i exempelvis kunskapsresultaten systematiskt ifrågasätter sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärderar resultat och prövar nya metoder. Inspektörerna konstaterar också att personalen inte uppfattar kvalitetsredovisningen som ett instrument för det lokala utvecklingsarbetet.

Inspektörerna bedömer att skolans kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska en skolas kvalitetsredovisning innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Av 4 § framgår att skolans, förskolans och fritidshemmets kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet med kvalitetsredovisning.

I Karlsängskolans kvalitetsredovisning redovisas, inte elevernas kunskapsresultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska. Måluppfyllelsen för övriga ämnen framgår inte av redovisningen och inte heller hur måluppfyllelsen i dessa ämnen ska förbättras. Vid utarbetandet har inte elever medverkat av kvalitetsredovisningen för år 2007 och inte heller har föräldrar inbjudits att delta vid utarbetandet.

Inspektörerna bedömer att skolan måste upprätta en kvalitetsredovisning som motsvarar förordningens krav. Se Skolverkets allmänna råd.

2008-09-02 Göteborg

Bosse Jersenius

Thomas Nilsson